

Vöyri
Rekiperetto, Kaparkullen.

~~A. Hackman 1894.~~

Arbeten utom sommarens stipendiat-program.

Vörå, Rekipeldo.

Stensättning på Erik Ehrs' hem.

Redan senaste sommar besökte jag en mycket egendomlig stensättning på Erik Ehrs' hemmansmark c:a 80 m från dennes nybyggda gård (utflyttare), belägen omkr. 4 km S-ut från Hävändan i Rekipeldo by och ett litet stycke väster om landsvägen till Storkyro.

Stensättningen befinner sig på västra sidan av en mindre skogsdunge. På samma sida står även Ehrs' gårdsbyggnad.

Då denna stensättning föreföll mig i hög grad anmärkningsvärd, beslöt jag att vid tillfälle förnya besöket och medtaga fotograf för att erhålla några bilder av densamma.

Detta beslut har jag nu fullföljt. Den 18 aug. reste jag i sällskap med vöråfotografen Erik Hägglund till platseⁿ för stensättningen. Denna består av en "kammare", 5,4 x 3,9 m inre mått, omsluten dels av murar, dels av två flyttblock - av vilka det vid södra väggen bildar en lodrät, jämn yta - dels av en lång grav, omgiven av omsorgsfullt stensatta murar. Mellan dessa två huvuddelar finns en förbindelseled av större stenblock, mellan vilka en smal gång slingrar sig fram till södra väggen i "kammaren". Här torde möjligen ha funnits ett valv eller en öppning - nu ned-

rasad -, genom vilken det varit möjligt att från "kammaren" komma in i gågen och vidare till graven.

Infälld i "kammarens" östra mur finns en ugn, vars valv delvis störtat in. När stenarna här på botten avlägsnades, anträffades flere ganska stora slaggstycken. Någon grävning ville jag inte utföra, men det är troligt, att mera slagg finns här. Slaggen kan tyda på en primitiv smedjeässa, men slaggstycken från en sådan bruk vara mer lätta och porösa samt blanka och släta på ytan. Man kunde därför möjligen tänka sig en smältugn för myrmalm. I samband härmed vill jag meddela, att bönden Erik Ehrs, när jag visade honom slaggstyckena, berättade att markerna öster om hans gård, nu lagda under odling, innehålla rikligt med myrmalm, uppträdande ibland i stora klumpar. Härifrån ha i tiden rekipeldobönderna forslat malm till Kimo bruk. För c:a en mansåldern sedan voro ännu stora delar av slätten från Havändan till Storsanden (nära Storkyro rå) en sank mosse, över vilken vägen till nämnda socken var lagd med kavlar, vilka man vid dikningsarbete ännu stöter på.

(Gubben Ehrs, 62 år gammal, berättade även en sägen, enligt vilken i långt försvunna tider en båtled skulle ha gått ett stycke öster om hans gård, där landsvägen nu stryker fram. I båtar rodde folket till den skog, som nu begränsar slätten i söder, och därifrån färdades man vidare till Birkala per landsvägen. Då jag låtsade ställa mig oförstående inför ordet Birkala och frågade: "Vad är Birkala?", svarade gubben: "Det vet jag inte; de gamla sade bara så: Apropå den s.k. Havändan, som i

norr begränsar den forna stora mossen, vill jag påpeka en betydelse av ordet 'hav', som jag observerat i arbetet "Gruddbo på Sällarön" (festskrift till Sigurd Erixons 50-årsdag, Sthlm 1938). I dalmålet användes 'hav' stundom i betydelsen 'myr', s.371.

Omkr. 100 m väster om stensättningen har bonden John Svartnäs år 1931 eller 1932 vid blöjning hittat en tärnings-, eller rättare sagt en nästan klotformig sten. Jorden här har tidigare tillhört Svartnäs, men har vid storskiltesregleringen tilldelats Erik Ehrs. Fyndet medföljer min försändelse av fornfynd från mina gravundersökningar och skänkes av upphittaren till museet.

Den blyertsskiss av stensättningen, som jag skickar jämte fotografierna, torde ge en någotsånär tydlig bild av densamma. Mittpartiet med de stora stenblocken och den slingrande gången nödgades jag dock teckna huvudsakligen ur minnet, emedan fällningen av en del tröd i "kammaren" och graven samt avlägsnandet av växttäcket från murarna tog en rundlig tid i anspråk.

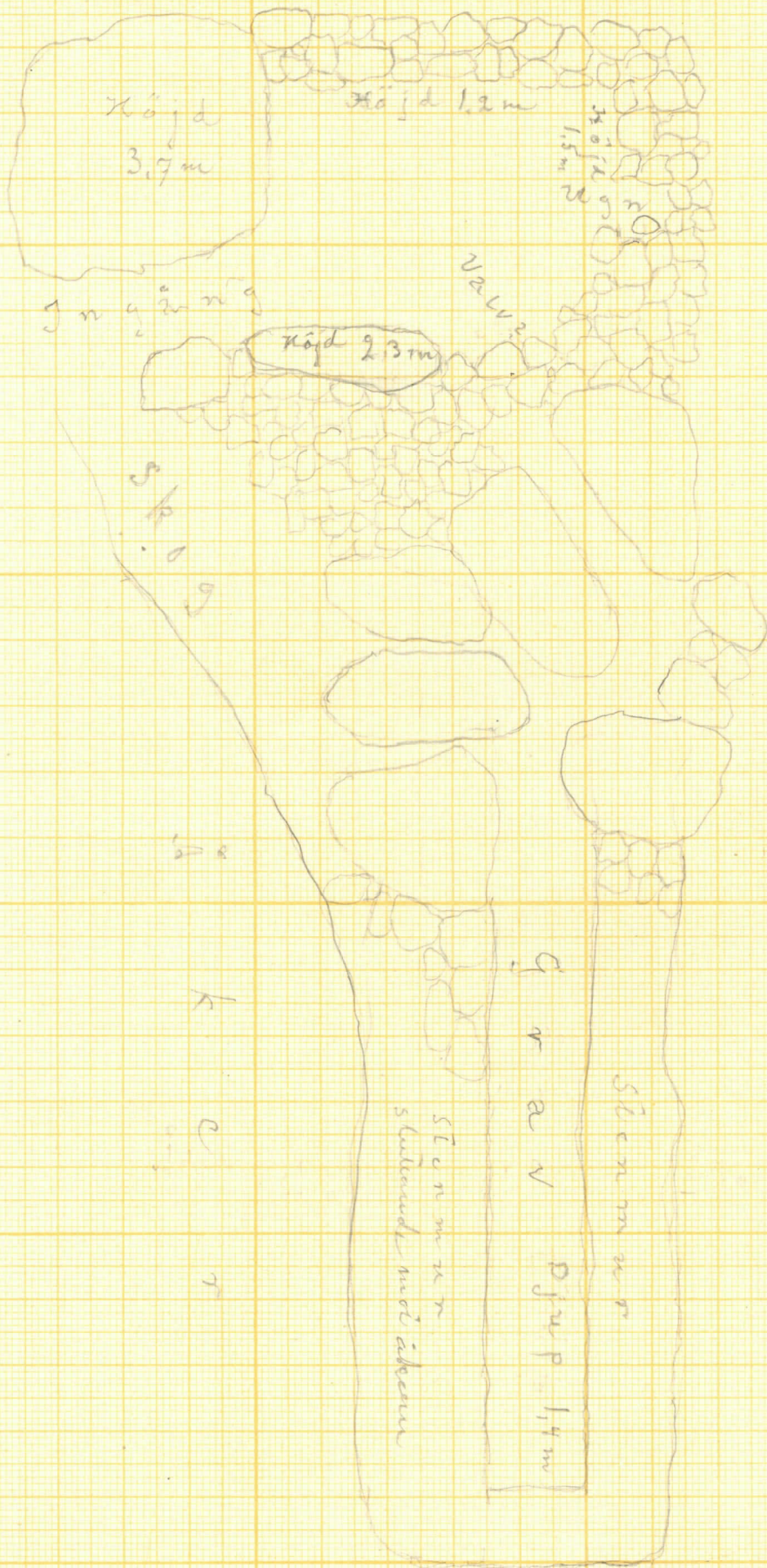
Slutligen vill jag meddela, att jag i skogsdungen, där stensättningen ligger, c:a 40 m OSO från denna, anträffade ett nästan rektangulärt, lågt röse, 5 x 3,5 m, som möjligen kan vara en forngrav.

Jag skulle vara synnerligen intresserad av att få denna verkligen egendomliga stensättning undersökt av en fackman. Främst bonde väl ugnen utforskas, men det skulle kanske också löna sig att utföra grävningar i "kammaren" och den långa graven. Måhända passar det för någon av murets arkeologer att för detta ändamål komma hit i nästa sommar.

Bilagor: kartskiss, 4 fotografier.

Stensättning
på Erik 2 hrs km

Vöxa, Rekipeldo.

Staka 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 m Jacob Tazangren
18/8-39

Gruven i stensättningen på Erik
Ehrs' hov.

Muren i södra ändan av gången i
stensättningen på Erik Ehrs' hov.

En del av kammaren i stensättningen på Erik Ehrs' hov. Strax till vänster om den stora trädstammen syns ugnöppningen .

„Ugnen“ i stensättningen på Erik Ehrs' hov.